

ἀργιού Κῶς. γ) Τὸ διὰ ποικίλων καρυκευμάτων γεμι-
θὲν παχὺ ἔντερον τοῦ χοίρου, ὅπερ οἱ χωρικοὶ τρώγουν
τὴν Πέμπτην τῆς Τυροφάγου Νίσυρ. Συνών. νικήτας. 2)
Γέμισμα 1β, δ ἰδ., Κάρπ. — Λεξ. Δημητρ.: Πολὺς δ
γέμος καὶ παραβύθιζε τὸ καίμι Λεξ. Δημητρ. || Φρ.
Τοῦ ἔμου του (τῆς αὐτῆς χωρητικότητος· ἢ φρ. τὸ πρῶ-
τον ἐλέχθη ἐπὶ τῆς ἀνταλλαγῆς ἀγγείων διὰ γεννημάτων
ποσότητος, μετὰ τὴν ἀπαιτουμένην διὰ τὴν γεμίση τὸ πρὸς
ἀνταλλαγὴν ἀγγεῖον) Κάρπ. β) Τὸ ἐσωτερικὸν γέμισμα τοῦ
στάγματος Ρόδ. 3) Ἡ μεγάλη καρποφορία, ἡ ἱκανοποιητικὴ
ἐπὶ πόσιν εἰς καρπὸν διαφόρων δένδρων Πελοπν. (Ἀνδρουῖς.
Βασαρ. Γαργαλ. Γύθ. Κάμπος Λακων. Καρδαμ. Κίτ. Κοπαν.
Λεῦκτρ. Μάν. Μεσσ. Πραστ. Σαηδόν. Σιδηρόκ.) Τσακων.
Μέλαν.): Οἱ συκιές, πού παρουσίαζαν πολὺ γιόμο, τώρα
ἔχουν λιγοστὰ σύκα Βασαρ. Οἱ-γ-ἐλιές ἔχουσι μεγάλο γιό-
μο ὁφέτου Κίτ. Δέκα γινάματα κάνει 'ς τὸ γιόμο τὸ περι-
βόλι (γίναμα=ποσότης τριακοσίων ὀκτάδων ἐλαιῶν) Κάμ-
πος Λακων. Ἡ ἐλιά ἔχει ἀφύσικο γιόμο αὐτόθ. Εἶναι
γιόμος ὁφέτος Πραστ. Ἐχει ἓνα γιόμο φέτος ἢ στα-
φίδα - τὸ ἀμπέλι - οἱ-γ-ἐλιές Μεσσ. Νὰ ρᾶρε γιόμο σάτσι
οἱ ἀχρᾶε! (νὰ ἰδῆς γέμισμα, καρποφορίαν ὁφέτος οἱ ἀχλα-
διές!) Μέλαν. Συνών. βεντέμα, σοδεῖα. 4) Ἡ εὐρωστία
Πελοπν. (Ἀρκαδ.): Τί γιόμο ἔχει! (πόσον εὐρωστος εἶναι!)
5) Γέμιση 3, δ ἰδ., Λέσβ. Πάρ. Σχιν. Χίος—Λεξ. Βάιγ.
Βλαστ. 364: "Οχι 'ς τὸ γέμος, ἀλλὰ 'ς τὸ λίγος πρέπει νὰ
κόφτεται κάθε ξύλο, γιὰ νὰ μὴ σαπίζη Πάρ. 'Σ τὸ γέμος
τοῦ φεγγαριῦ Χίος. Νά 'ναι 'ς τὸ γέμος του τὸ φεγγάρι,
νά 'ναι καλόφενγα Σχιν. || Φρ. 'Σ τὸ γέμος, 'ς τὸ λίγος
(κατὰ τὴν περίοδον τῆς πανσελήνου καὶ τῆς νέας σελήνης,
ἐπὶ σπανίων περιπτώσεων) Πάρ. Συνών. φρ. 'Σ τὴ χάση
καὶ 'ς τὴ γέμιση, Στὴ χάση καὶ 'ς τὴ φέξη. Ἡ
σημ. καὶ παρὰ Σομ.

Γεμουρόμηλον τό, Πόντ. (Σάντ. Τραπ.)

Ἐκ τῶν οὐς. Γεμουρά καὶ μῆλον.

Εἶδος μήλου μετρίου μεγέθους, εὐώδους καὶ γλυκοξίνου,
παραγομένου εἰς τὸν τόπον Γεμουρά.

γεμόφεγγα ἐπίρρ. ἀμάρτ. γιομόφεγα Κεφαλλ. Πελοπν.
(Γαργαλ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γεμόφεγγο κατὰ τὰ ἄλλα εἰς - α ἐπίρρ.

Ἐν σχετικῇ περιόδῳ, καθ' ἣν εἶναι πλήρης ἡ σελήνη ἔνθ' ἄν.:
Ἦταν ἐκεῖνες τίς βραδεῖς γιομόφεγα πού νυχτερεύαμε καὶ
ξαίναμε μαλλιά 'ς τ' ἄλωνι Γαργαλ. Ἐπαιάναμε 'ς τὸ μο-
ναστήρι μέ τὰ ποδάρια. Ἦταν γιομόφεγα τότες καὶ σῶ-
κανε εὐχαρίστηση νὰ πρεβατῆς Κεφαλλ. Τσι δουλειές σου
ὄξον 'ς τὸ γάβο δέ βορ' ἂ τζι κάμης νύχτα, ὅξ' ἂν εἶναι
γιομόφεγα καὶ γλέπης καλὰ (ὅξ' ἂν εἶναι = ἐκτός ἐάν εἴ-
ναι) αὐτόθ. Ἀντίθ. χασόφεγγα, κατώφεγγα.

γεμοφεγγαριὰ ἡ, Ἀνδρ. (Κόρθ.)—Γ.Ψυχάρ., Ἀγνή²,
161 γιομοφεγγαριὰ Εὐβ. (Κάρυστ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. γεμοφέγγαρο.

Ἡ περίοδος τῆς πληρώσεως τῆς σελήνης ἔνθ' ἄν.: Ἀλή-
θεια πού ἦτανε μάλαμα ὁ καιρός. Γεμοφεγγαριὰ Γ.Ψυχάρ.,
ἔνθ' ἄν. Ἀντίθ. χασοφεγγαριὰ, χασοφεγγιά.

γεμοφέγγαρο τό, ἀμάρτ. γιομοφέγγαρο Στερελλ.
(Δεσφ.)

Ἐκ τῶν οὐς. γέμος καὶ φεγγάρι.

Γεμόφεγγο, δ ἰδ.

γεμόφεγγο τό, Λεξ. Περίδ. Μπριγκ. Βλαστ. 364
Δημητρ. γεμόφεγο Σῦρ. ἑμόφεγο Κάρπ. γιομόφεγγο
Ἀθῆν. (παλαιότ.) Πελοπν. (Ὀλυμπ.)—Λεξ. Περίδ. Μπριγκ.
γιομόφεγη ἡ, Ἰθάκ.

Ἐκ τῶν οὐς. γέμος καὶ φέγγος.

Τὸ πλησιφεᾶς τῆς σελήνης, ἡ πανσέληνος ἔνθ' ἄν.: Ἐφώ-
ταγε σὰν νὰ ἦτανε γιομόφεγγο Ὀλυμπ. Ἐπρεπε νὰ εἶναι
γιομόφεγγο καὶ ζυγὲς μέρες, γιὰ νὰ σηκωθῇ ἡ λεχώνα πού
εἶχε γεννήσει ἀγῶρι Ἀθῆν. (παλαιότ.) Εἶναι γιομόφεγη
ἡ νύχτα δὲ γάνει γιὰ φάκλα (φάκλα = πυροφάνι) Ἰθάκ.
|| Γνωμ. Ἐμόφεγο ξεσπόριζε κι' ἀπόφεγο κλάδευγε (ἡ
σπορὰ νὰ τελειώνη εἰς περίοδον καθ' ἣν εἶναι πανσέληνος,
τὸ δὲ κλάδευμα νὰ γίνεται φθινοῦσης τῆς σελήνης) Κάρπ.
Συνών. γεμοφεγγαριὰ, γεμοφέγγαρο.

γέμω Καππ. (Τελμ.) Κάρπ. Κρήτ. Ρόδ. Σέριφ. Σύμ.—
Λεξ. Περίδ. Πρω. Δημητρ. ἔμω Καππ. (Φάρασ.) Κάρπ.
(Ἐλυμπ.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γιόμω Καππ.

Τὸ ἀρχ. γέμω.

1) Εἶμαι πλήρης, γεμᾶτος, βρίθω Καππ. (Τελμ. Φάρασ.
κ.ά.) Κάρπ. (Ἐλυμπ.) Κρήτ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Σέριφ.
—Λεξ. Περίδ. Πρω. Δημητρ.: Ἡ τσάκκα μ' ἔμει μῆα
(ἡ σάκκα μου εἶναι γεμάτη μῆλα) Φάρασ. || Φρ. Γέμει! (ἐ-
πληρώθη, ἐτελείωσε! Οὕτω λέγουσιν οἱ ποιμένες, ὅταν τε-
λειώσῃ τὸ ἀμελγμα καὶ τοῦ τελευταίου προβάτου) Σέριφ.
|| Παροιμ. Νὰ κάμναν οἱ σκατοδουλοῦλοι μέλι, | ὁ κόσμος
ἤθελέ δο γέμει (σκατοδουλοῦλοι = τὰ κολεόπτερα σκαρα-
βαῖοι· ἐπὶ ἀνικάνων) Κάρπ. || Ἀσμ.

Σταυραετὸς ἐγιάειν-νε 'ς τοῦ Μαρουλ-λιού τὴ π-πόρτα'
'έμου τὰ ὅδια του κριάς καὶ τὰ φτερά του τό 'μα,
'έμον τὰ φταρμιστήρια του δροσιές ἀπὸ τ' ἀέρι
(τό 'μα=τὸ αἷμα) Ἐλυμπ.

Θωροῦ δὴ Σούδα κ' ἤμε γάτεργα καὶ καράβια,
λένε μὴν εἶν' Βενέτικα ἀπὸ τοῦ Βενετσάνου
'Απύρανθ.

Ἀνοίξει τό 'να, δὲν ἔχει, ἀνοίξει τ' ἄλλο, γέμει,
ἀνοίξει καὶ τὸ μεσιακό, παλιῦ φιδιῦ φαρμάκι
Τελμ. 2) Ἐχω Ρόδ. Σύμ.: Ἐγ-γέμω (δὲν ἔχω) Σύμ. Ὁ
τενεκ-κὲς γέμει ἴσα με δυὸ-τρεις ὀκ-κᾶδες λάδι αὐτόθ. Σὰ
δῆς καὶ γέμει τὰ μάτια του σφαλιχτά, κάεται (κάεται=κά-
θεται) αὐτόθ. Ἐγ-γέμουσε σκολειὸ αὐτόθ. Ἐγέμαμε δὸ
λοιπὸν ἓνα ρίφι, πού ψόφησεν ἡ μάν-να του κ' ἐβύτζαν-νέ
d-do ἡ σκύλ-λα αὐτόθ. Βγαίν-γει μιὰ κοπελιά πού 'έν ἔγεμεν
ἄλ-λην ὁ κόσμος αὐτόθ. || Παροιμ. Αὐτουνοῦ ἡ ἀργιὰ του
προφητεῖες ἔγ-γέμει (δηλ. δὲν ἀναγινώσκονται προφητεῖαι
καθ' ἣν ἐορτὴν θέλει νὰ ἀργῇ αὐτός, ὅπως συμβαίνει κανονι-
κῶς κατὰ τὰς μεγάλας ἐορτάς. Εἰρων. ἐπὶ ὀκνηροῦ, ἀποφεύ-
γοντος τὴν ἐργασίαν ἐπὶ οἰαδήποτε προφάσει) Σύμ. || Ἀσμ.
Ἐχω καὶ Γιάγ-γην ἀερφό, γέμω καὶ Γιάγ-γην ἄd-dra
Σύμ.

Συμιακὸς πουλᾷ τ' ἀβέλιν δου, καὶ τὸ περιβόλιν δου,
γέμει τέσσερις συνθιές, τέσσερις φραγκοσυνθιές
Ρόδ.

γέμωμα τό, ἀμάρτ. γιόμωμα Ὁθων.

Ἐκ τοῦ ρ. γεμώνω.

Γέμισμα 1, δ ἰδ.: Δὲ θέλει ἄλλο γιόμωμα τὸ κα-
πασοῦνι (καπασοῦνι = τὸ σταμνάκι).

γεμώνω πολλαχ. καὶ Πόντ. (Ἀμισ. Οἶν.) γεμών-νω
Κύπρ. Κῶς Λέρ. Ρόδ. γεμών-νου Καππ. (Σίλ.) γεμ-μών-νω
Χίος (Πυργ.) ἑμώνω Καππ. (Φάρασ.) Νάξ. (Βόθρ.) ἑ-
μών-νω Κάλυμν. Κάρπ. (Ἐλυμπ.) Κάσ. γιμών-νω Κῶς

(Πυλ.) Μεγίστ. Νίσυρ. Ρόδ. Σύμ. Τήλ. Χίος (Μεστ.) γιμώνου 'Αλόν. Θεσσ. (Τρίκερ.) Λήμν. Μακεδ. (Κολινδρ. Νιγρίτ.) Σάμ. Σκόπ. Στερελλ. (Υπάτ.) γιμών-νου Λυκ. (Λιβύσσ.) 'ιμών-νω Χάλκ. 'ιμώνου Α.Ρουμελ. (Καβακλ.) Μακεδ. (Βόιον Κοζ.) γιμώνω 'Ερεικ. Ζάκ. (Κερ. κ.ά.) 'Ηπ. (Ξηροβούν.) Καππ. ('Ανακ. 'Αραβάν. Γούρτον. Μισθ. Σινασσ. Σίλατ. Φερτ. Φλογ.) Μαθράκ. 'Οθων. Παξ. Πελοπν. ('Αρκαδ.) Τσακων. (Χαβουτσ.) — Λεξ. Μπριγκ. γιμών-νω 'Απουλ. (Στερνατ. Τσολλίν. κ.ά.) Καλαβρ. (Μπόβ. Χωρίο Βουν.) γιουμώνου 'Ηπ. ('Αγναντ. Πύργ.) Θεσσ. ('Αργιθ. Δομοκ. Καρδίτσ.) Μακεδ. (Βόιον Γκιουβ. Καταφύγ.) Σκιάθ. Στερελλ. (Αίτωλ. Υπάτ. Χρισ.) γεμώζω 'Αμοργ. Εύβ. (Λίμν.) 'Ηπ. (Πάργ.) 'Ηράκλ. Θήρ. Θράκ. (Μέτρ.) 'Ιος 'Ιων. (Βουρλ. 'Εφεσ.) Κρήτ. Πάρ. (Νάουσ.) Προπ. (Μαρμαρ.) Σῶρ. Φοῦρν. — Λεξ. Βάιγ. Περίδ. Μπριγκ. γεμώτζω Σέριφ. γεμώντζω 'Αστυπ. Σίφν. 'εμώζω Νάξ. ('Απύρανθ.) γιμώζω Εύβ. (Κύμ.) γιμώζ-ζω Μεγίστ. γιμώζου Εύβ. (Βρύσ.) 'Ηπ. (Ζαγόρ.) Θάσ. Θεσσ. Θράκ. ('Αδριανούπ. Αίν.) Κυδων. Λέσβ. Λήμν. Μακεδ. (Καστορ. Καταφύγ.) Τένεδ. γ'μώζου 'Ηπ. (Ζαγόρ.) Θεσσ. (Κρυόβρ.) Σκῶρ. 'ιμώζου Μακεδ. (Κοζ.) γιουμώζω Α.Ρουμελ. (Καρ.) Βιθυν. (Κατιρλ.) 'Ερεικ. Θράκ. ('Επιβάτ.) Ζάκ. (Κερ.) Καππ. (Μισθ.) Κεφαλλ. Λευκ. Μέγαρ. 'Οθων. Πελοπν. (Κορινθ. Πραστ.) Φοῦρν. — Δ.Σολωμ., 253 Σ.Σκίπτης, 'Απέθαντ., 71 ἐν 'Ανθολ. Η. 'Αποστολίδ., 410 Κ.Παρορ., Κόκκιν.τράγ., 82 — Λεξ. Πρω. Δημητρ. γιουμώζου Προπ. ('Αρτάκ.) Σαμοθρ. γιουμώζου 'Αλόν. 'Ηπ. (Δίβρ. Ζαγόρ.) Θεσσ. ('Ανατολ.) Θράκ. ('Αδριανούπ. Κομοτ. Ξάστρ.) Μακεδ. (Βελβ. Θεσσαλον. Σέρρ.) Σαμοθρ. Σκόπ. Στερελλ. ('Αγρίν. Αίτωλ. 'Ακαρναν. 'Αράχ. 'Αστακ.) 'Αόρ. γιόμωκα Μέγαρ. 'Απαρ. παθ. άορ. γιουμωστή Καλαβρ. (Μπόβ.)

Τὸ Βυζαντ. γεμώνω. 'Ο Κορ., 'Ισοκρ. 2, 259, ἐρμηνεύει τὸν τύπ. παρὰ τὸ γεμόω, ὃ δὲ Γ.Χατζιδ., 'Αθηνᾶ 36 (1924), 197, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὸ λιγώνω (ἐλαττοῦμαι, ἐπὶ τῆς σελήνης). 'Ο τύπ. γεμώζω ἤδη Βυζαντ. 'Ιδ. Πρόδρομ. 3, 293 (ἐκδ. Hesseling - Pernot, σ. 61) «καὶ ἕως ἄνω οἱ μάγκεροι γεμώζουσιν το ὕδωρ» καὶ Χρον. Μορ. Ρ στ. 407 (ἐκδ. Schmitt) «κι οὐκ ἦτον τόσος ὁ λαὸς τὰ πλευντικά γεμώσουν». Τὸν τύπ. ὁ Γ.Χατζιδ., ἐνθ' ἄν., ἐρμηνεύει ἐκ συμφύρσεως τῶν τύπ. γεμίζω καὶ γεμώνω.

Α) Μετβ. 1) Γεμίζω 1, δ ἰδ. πολλαχ. καὶ 'Απουλ. (Τσολλίν.) Καλαβρ. (Μπόβ. Χωρίο Βουν.) Καππ. ('Ανακ. 'Αραβάν. Γούρτον. Μισθ. Σινασσ. Σίλ. Φάρασ. Φερτ. Φλογ.) Πόντ. ('Αμισ. Οἶν.) Τσακων. (Χαβουτσ.): Πάω νὰ γεμώσω τὸ σταμνὶ ἀπὸ τὴ βρύση Κρήτ. ('Ηράκλ.) Πήγα 'ς τὴ βρύση τσαὶ γιόμωκα τὴ βούτσα Μέγαρ. Τσῆ γεμώζω μιὰ στάμνα λάδι Θήρ. 'Εκειδὰ 'ναι τὸ σταμνί, νὰ πᾶς νὰ τὸ γεμώσης Σίφν. Γιουμώνου τὸν κακκάβ' ριγὸ Θεσσ. ('Αργιθ.) Θὰ πάου νὰ γιουμώσου τὸν καραμπὸ (τὸν καραμπὸ=τὴν στάμναν) Στερελλ. (Χρισ.) Γιουμώσαμε μιὰ φλάσκα καασὶ (καασὶ=κρασί) Σαμοθρ. Γιουμώσαμε τὸν στῶωμα φύλλ' ἀπὸ τσι πλατάν' κι ἀπὸ τ'ς ἀσπονδέλ' (στῶωμα=στρῶμα) αὐτόθ. Πιάνω καὶ τσῆ γιουμώνω τὸ βεδούρι Μαθράκ. Γιόμωσες τὸ τερτικὸ γουλιά (ἐγέμισες τὸ κοφίνι μὲ πέτρες) 'Ερεικ. Θὰ δὴ γεμώσης στερνὸς τῆ λάτα καὶ θὰ δῆνε φέρης νὰ ποτίσω με τὸ φορτίκι (λάτα = δοχεῖον ἐκ λευκοσιδήρου, φορτίκι=ὁ ὄνος) 'Οθων. 'Εγέμωσα τὸν στάμνον Ρόδ. Νὰ 'εμώσωμε ν-νερὸ ἔναμ βουκ-χάλ-λι Κάσ. 'Εμώσετε δυὸ σακ-χούλ-λους φλουριά 'ὰ τὰ πάρωμεμ-μαζ-ζίμ-μας αὐτόθ. Πάει 'ς τ' ἀμβέλι, γεμώγ-γει τὴμ βοδτζιάν δης σταφύλ-λια Κῶς. Νεσύρνω ν-νερὸ καὶ γιμών-νω τὴλ λαθναμ-μου Κῶς (Πυλ.) Γιόμω τσ' ἔνα λαθν' λερὸ (γέμισε καὶ ἔνα λαγύνι

νερὸ) Μισθ. Νὰ 'εμώθ' τὴ μπακίρ' μὲ νιαρὸ κι νὰ τοῦ κριμάης 'ς τὸν ἄλ'τδου Α.Ρουμελ. (Καβακλ.) 'Εσὺ θὰ πᾶς 'ς τὸ νερό, νὰ γεμώσης τὸ γυαλί Προπ. (Μαρμαρ.) Τοῦ ἐ-γιόμωε μίαμ βουτ-τίλα (τοῦ ἐγέμισε ἕνα μπουκάλι) Χωρίο Βουν. Τίς μαθιές τίς γεμώζουνε μὲ χόδρο (μαθιές=τὰ παχέα ἔντερα τοῦ χοίρου, χόδρο = χονδροκομμένον σιτάρι) Πάρ. (Νάουσ.) Σήμωρα γιουμούσαμε δυὸ γαλόκασις ἀπὸ γάλα Θεσσ. (Κρυόβρ.) Δυὸ φκναριές θέλω 'ιὰ νὰ 'εμώσω τὸ τσουβάλι, κ' ἔστερα θὰ φύωμε Νάξ. ('Απύρανθ.) Τὸ κέ-δῆμα λέω νὰ τὸ κάμης μὲ καφεδὶ καὶ μὲ κίτρινο καὶ νὰ τὸ 'εμώσης μὲ λαδι αὐτόθ. Κάθε μέρα σπορίζ' ἢ μὲτ' μου καὶ γιουμώζω μαδήλια αἷμα (σπορίζει=πάσχει αἱμορραγίαν) Λευκ. 'Αφοῦ γεμώσωμε τὸ λάκκο μὲ τὸν καρπὸ, ρίχνουμε πάλι πάσπαλ-λη ἀποπάνω 'Αμοργ. Νὰ τὴ γεμ-μώσω 'άκρυ ('άκρυ=δάκρυ) Χίος (Πυργ.) Γέμ'σι τ' σακκούλα τ' λίρις Κυδων. Γίμωτσες τὰ χέρια σου μελάνια Εύβ. (Βρύσ.) Γεμώζ' τὸ δουρβᾶ χρ'σὸ ἴσαμ' ἀπάν' Θράκ. (Μέτρ.) Κι ἄδειον νὰ 'γι τοῦ τ'φέζ', τοῦ γιμώζ' οὐ διόλου καμμιὰ φουρά 'Ηπ. (Ζαγόρ.) Θὰ σ' σκίσον τοῦ μ'κρὸ τοῦ δάχ'λου νὰ γιουμώσουμι τοῦ μπουκάλ' αἷμα Στερελλ. (Αίτωλ.) Θὰ 'ιμώσ'ς τεφτέρια 'ς τὸν χουριό μας, οὔλο γράφ'ς Μακεδ. (Βόιον) Πκιᾶγ-γει ἔναb-ban-νέρι g' ἐγίμωσέd-do πονκαμ-σάκια τοῦ μωροῦ Σύμ. Πκιᾶγ-γει λοιπὸν ἔναχ-χιεπέ γαὶ γιμώγ-γει το φλουριά (χιεπέ=σακκούλι) αὐτόθ. Τσῆ γιουμώνω τὸ βεδούρι μὲ τραμόπιττα (τραμόπιττα=πίττα ἀπὸ κομμένον καὶ ψημένον λαθούρι) Μαθράκ. 'Η γρακούνα γεμώγ-γει ἔναν τάσιν, ρουφᾶ το (γρακούνα=ἡ γυναῖκα τοῦ δράκου) Κύπρ. Πχιᾶχε ἔναν ἀβκότσουβλον τζαὶ 'ποὺ τὰ λουκ-κούθκια γέμωσ' τὸ κουζίσ-σου τῶ' ἐσοὺ λαιν (λουκ-κούθκια=μικροὺς λάκκους, κουζίν=σταμνὶ) αὐτόθ. 'Αντε, βάλε τούνε τσαὶ γιόμωσέ σι (=ἔλα, βάλε σὺ καὶ γέμισέ τα) Χαβουτσ. Γιουμώσαμε ἕνα σέζ' (=γεμίσαμε ἕνα δι-σάκκι) Φλογ. Γιουμώνω τὸ λαγύν' λερὸ ἀπ' τὸ πεγάτ' Φερτ. Γιουμώγ-γει μασούρια Μπόβ. || Φρ. Τοῦ 'εμώζω τὴ γεφαλῇ (τὸν πείθω) Νάξ. ('Απύρανθ.) Τοῦ γιμώνου τ' γλάβα (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Λήμν. Τὴ γιόμωσε (ἐνν. τὴν κοιλίαν του, ἐχορτάσθη) Θεσσ. (Ζαγορ.) 'Ηγί-μωσα τὴν κοιλιά μου (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Λυκ. (Λιβύσσ.) Συνών. φρ. Τὴν τύλωσε—τὴν πέτσωσε. Γίμω-τσε τὸ τουφέκι του τσ' ἔφθυγε (ἐπὶ φλυάρων) Εύβ. (Βρύσ.) 'Εμώσεν τὴν τζοιλία μου αἷμα (μὲ ἐξώργισεν) Φάρασ. || Παροιμ. 'Ο λωλ-λὸς μὲ τὴλ λωλ-λάrad-dou γιμώγ-γει τὴg-goilárad-dou (ἐπὶ τοῦ δι' ὑποκριτικῆς εὐθειας κα-τορθοῦντός τι) Σύμ. 'Οποῖος μισεὶ τίς πόρτες του, τίς ξένες δάκρυα τίς 'εμώγ-γει (ἐπὶ τοῦ μὴ φροντίζοντος νὰ ἔχη αὐτάρκειαν καὶ ὥς ἐκ τούτου ἱκετευτικῶς ζητοῦντος βοήθειαν παρὰ τῶν ξένων) Κάρπ. || Γνωμ. 'Οχτώβρην ἐξε-σπόρισε, ὀχτῶ πιθάρια 'έμωσες (ἡ προσφορωτέρα ἐποχὴ ἐνάρξεως τῆς σπορᾶς εἶναι ὁ μὴν 'Οκτώβριος) Κάρπ. Τὰ χιονάκια τοῦ Γενάρη | μᾶς γιουμώσανε τ' ἀβάρι (ἡ κατὰ τὸν 'Ιανουάριον πτώσις χιόνος εὐνοεῖ τὰ σιτηρὰ) Κεφαλλ. Χω-ράφι ἀνδῆλ-λῖο τσαὶ ποτιστικό, σοῦ γιουμώγ-γει τὸ σπῖτι ἄτ-τσε καλὸ (ἄτ-τσε καλὸ=ἀπὸ ἀγαθὰ) Μπόβ. || Αἰνιγμ.

Βίτι βίτι ἀριβαίγει | βίτι βίτι κατιβαίγει
κι φουμί, φαγὶ δὲν τρώγει, | τὴν κοιλίτσα τῆς γιμώζει
(ἡ ἄτρακτος) Θράκ. (Αἶν.) || 'Ασμ.

Κλάφετε, μάθια, κλάφετε, 'εμώσετε μιὰ λίμνη,
νὰ σηκωθῇ ἡ μάννα μου, τὰ ροῦχα μας νὰ πλύνῃ
(ἐκ μοιρολ.) Νάξ. ('Απύρανθ.)

Κι ἄd-dὸ νυπνήσης, νύπνε μου, πᾶρ' το μέσ' 'ς τοὺς βαξέδες,
γίμωσε τὰ δζεπάκια του φούλ-λια καὶ μενεξέδες
(ἐκ βαυκαλ.) Σύμ.

Νά κοιμηθῇ, ν' ἀνετραφῇ, νά γοργομεγαλώσῃ,
νά σύρῃ κλώνους καὶ κλαδιά, τὸ γόσμο νά γεμώσῃ
(ἐκ βαυκαλ.) Κρήτ.

Γεμών-νουν τὰ τδιμπούκια τους τῶαι πίν-νουν τὸν καφέ
Κύπρ. — Ποίημ. [τους

Σὰν τοῦ Μαγιοῦ τὲς εὐωδιὲς γιομῶζαν τὸν ἀέρα
Δ.Σολωμ., ἐνθ' ἄν. 2) Ἀντλῶ ὕδωρ, ὕδρευομαι Κάρπ. Κάσ.
Κυδων. Κρήτ. Κύπρ. Λέρ. Ρόδ. Σύμ. : Ἐπῆεν νά γεμώσῃ
Κύπρ. Σὰν ἐγεμών-νασιν, ἐπολοήχην τὸ ἕνα δρακούνιν τζαί
λαλεῖ τους (ἐπολοήχην=ἀπελογήθη, ἀπεκρίθη) αὐτόθ. Πά'
ἡ βασιλοπούλ-λα νά γιμώσῃ κ' ἤρε d-δῆβ-βρύση στερεμέ-
γη Σύμ. Ἐρκεται μιὰ κόρη νά ἑμώσῃ Κάσ. || Ἄσμ.

Μάν-να ἔν ἔχομεν-νερόν, νά πάω νά ἑμώσω;
Κάρπ.

Καὶ πιάν-νω τὸ χρυσὸ σταμνὶ καὶ τ' ἀργυρὸλ-λαῦρι
καὶ πάω 'ς τὴλ-λαμποπηγὴν-νά πκιῶ καὶ νά γιμώσω
Ρόδ.

Εἶντα τὸ θέλεις τὸ νερόν τζαί πά' νά τὸ γεμώσῃς;

Τὸ γαῖμαν τῆς καρτούλ-λας μου 'καρεῖ σε νά ζυμώσῃς
('καρεῖ=ἀρκεῖ) Κύπρ. 3) Συσσωρεύω χῶμα, σκεπάζω μὲ
χῶμα Στερελλ. (Ἀγρίν.) : Γιομῶζω τὸν καπνὸ (καλύπτω
τὴν ρίζαν καὶ μέρος τοῦ στελέχους τοῦ καπνοῦ διὰ χῶματος).
Συνών. παρὰ χῶνω, τσαπίζω. 4) Βινῶ, καθιστῶ ἔγ-
κυον γυναῖκα Πελοπν. (Παππούλ.) : Θὰ τὴ γεμώσῃ τὴ
γυναῖκα. Συνών. βαρένω Α4, γγαστρώνω Α1, γε-
μίζω Α2, φορτώνω, φουσκώνω.

Β) Ἀμτβ. 1) Πληροῦμαι πολλαχ. καὶ Καλαβρ. (Χωριό
Βουν.) Καππ. (Ἀραβάν. Γούρτον. Μισθ. Φλογ.) Τσακων.
(Μέλαν. Χαβουτσ.) : Ἐν' -νά τὸ ἀλεγύσω τ' ἀγράχτιμ-μον,
γιατὶ ἐγέμωσεν (ἐν' -νά τὸ ἀλεγύσω=θὰ τὸ ἀναλύσω) Κύπρ.
Ἐγεμῶσαν οἱ κοντάλες τῆς οὐλ-λο βραδὸλία ὀλόγουσα (οἱ
κοντάλες=οἱ βραχίονες) αὐτόθ. Γιομῶσαι οἱ φ'λακὲς οὐλῆς
Σάμ. Ἀ βάρκα ἴθα μὲ ἀπάν' γιομῶτῶ οὐλε ψάρ' (ἡ βάρκα
ἕως ἀπάνω γέμισε ὅλο ψάρια) Χαβουτσ. Ἐνα μέρα σὸ χω-
ρίο μας γιομῶθαν Τοῦρκα (μῖαν ἡμέραν τὸ χωρίον μας ἐγέ-
μισεν ἀπὸ Τοῦρκους) Φλογ. Τὰ χωράφα γιομωκόντα βό-
τανε (τὰ χωράφια ἐγέμισαν βότανα, ζιζάνια) αὐτόθ. Γιου-
μῶν' οὐ τόπους γυόσμου Ἡπ. (Ἀγναντ.) Γιომῶκαὶ τὰ
μασούρια (ἐγέμισαν τὰ μασούρια) αὐτόθ. Ἐκεῖνου ντοῦ σπῖτ'
γιομῶχην λίρες (ἐκεῖνο τὸ σπῖτι ἐγέμισε λίρες) Μισθ. Τσό-
δουν ἕνα, κρέμασεν δ' ἄσκουμα, ξέβαλὲν το, γιομῶσεν
λίρες (ἦταν κάποιος, ἐκρέμασε τὸν πίθον, τὸν ἔβγαλε, τὸν
ἐγέμισε λίρες) αὐτόθ. Γιόμουσ' χιόν' τοῦ χονράφ' Στερελλ.
(Ἀράχ.) Ὅπου ρίξῃ τὰ δίχτυα τοῦ γιομῶζοντε βῶπα καὶ
σανρίδι Ἐρεικ. Ἐγέμων-νεν ἡ ράθη τους κόντρες (κόντρες=
πληγὰς) Κύπρ. Εἶχι γιμῶσ' οὐ τόπους ἱφτὰ χιλιάδεις γιδου-
πρόβατα Μακεδ. (Καστορ.) Μοῦ λείφαρι δέκα κλοννὲς κὶ
δὲ γιομῶζ' τοῦ χτέν' μ' πέρα πέρα Στερελλ. (Ἀστακ.) Γι-
μῶζ' γιρὰ τοῦ χονράφ' Λῆμν. Ἐγιομῶστη τὸ σπῖτι ἄδε
νερό (ἄδε=ἀπὸ) Χωριό Βουν. Τὰ πλεμάτια γιομῶζαν (τὰ
δίκτυα ἐπληροῦντο) Θράκ. (Ἐπιβάτ.) Ἐέμωσεν ἡ μούρη
δου μὲ σπυριὰ Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Λεβεδαρῶς, βαίνει μέσα
τσαί ἑμῶζει τὸ σπῖτι! αὐτόθ. Δὲ ἑμῶζουν ἐφέτι οἱ λαδότο-
ποὶ μας, πρέπει νά δοῦμε ν' ἀοράσωμε λάδι (λαδότοποι=οἱ
πίθοι πρὸς ἐναπόθεσιν τοῦ ἐλαίου) αὐτόθ. Δὲ σηκώνει πολ-
λὴ θάλασσα, δὲ γεμῶνει τὸ κῦμα Ἰκαρ. Ὅταν γιομῶσ'
τοῦ φεγγάρ', γιομῶζ' κ' ἡ ἀχ' νὸς Μακεδ. (Νέα Πέραμ.)
Γιόμωσε ἡ κατοικία τοῦ πάππου μου κοπριλίδες 'πὸ τὰ ἴδια
'Οθων. Ἐγιομῶσε τὸ τρατὶ μαριδάκι Ἐρεικ. || Φρ. Γέμουσι
οὐ τόπους (ὑπάρχει πλῆθος πράγματός τινος) Σκόπ. Γέμουσα
μέχρ' ἀπάνον (ἐθυμώθη σφόδρα) Θάσ. Ἐγιομῶσαδ-δὰ μ-μά-
τια μου (ἐπληρώθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ μου δακρύων, συνεκινή-

θην καὶ ἔκλαυσα) Σύμ. Δὲ γιόμουσι τοῦ κιφάλ' τ' (δὲν ἐ-
πείσθη) Μακεδ. (Γκιουβ.) || Παροιμ. Στάλα στάλα, γι-
μῶζει ἡ τσουκάλα (τὸ ὀλίγον κατ' ὀλίγον προσλαβανόμενον
γίνεται πολὺ) Εὐβ. (Βρύσ.) Βασούλι βασούλι, | γιμῶζει τὸ
σακκούλι (συνών. τῇ προηγουμένῃ) αὐτόθ. Ἀποῦ φασούλ'
σι φασούλ', γιουμῶζ' τοῦ σακκούλ' (συνών. τῇ προηγουμένῃ)
Μακεδ. (Σέρρ.) Ἡ παροιμ. ἐν παραλλαγαῖς καὶ ἀλλαχ.
Ὅπκοιος νεκατῶν-ρει τὰ χῶματα, ἐν' -νά γεμῶσουν τ'
ἀμ-μάθκια του (ἐν' -νά=θὰ ὁποῖος ἀνακατώνεται εἰς ξένας
ὑποθέσεις, ὑφίσταται τὰ δυσάρεστα ἀποτελέσματά των)
Κύπρ. || Ἄν ἦταρι ἡ ζήλεια ψώρα, θὰ γέμ' ζεν οὐλ' ἡ χώρα
(ἡ πλήρης μίμησις εἶναι ἀδύνατος) Μακεδ. (Νέα Πέραμ.)
Γνωμ.

Ἀ-βρέξῃ ὁ Μάρτης δκνὸ νερὰ τῶ Ἀπρίλ-λης οὐλον ἕναν
τζαί τὴν Ἀνάστασιν πηλά, τ' ἀμπάρκα γεμωσμένα
(αἱ βροχαὶ κατὰ τὴν ἀνοιξιν εἶναι λίαν εὐεργετικαὶ διὰ τὴν
γεωργίαν) Κύπρ. Βοῦν, νά γεμῶν-γῇ ἡ ζεύλα σου, γάαρον, νά
γεμών-νουν τ' ἀδ-θέλια σου τῶαι γεναῖκαν, νά γεμών-νουν
τ' ἀγκάλια σου (ἐνν. λάβε· ἀδέλια=σκέλη· βοῦς καλὸς θεω-
ρεῖται ὁ ἔχων λαιμὸν καὶ τράχηλον χονδρόν, ἵνα ἀντέχῃ εἰς
τὴν ἄροσιν, ὅνος καλὸς εἶναι ὁ σωματώδης καὶ γυναῖκα κα-
λὴ θεωρεῖται ἡ εὐρωστος) αὐτόθ. || Ἄσμ.

Ἡ μιὰ τὸν πῆρε 'ς τὴν καρδιά κι ἡ ἄλλη μέσ' 'ς τὸ στόμα
γίμωσ' τὸ στόμα τ' αἵματα, τ' ἀχείλι του φαρμάκι
Σκῦρ.

Ἀμε, μάν-να μ', 'ς τὸ καλὸ καὶ 'ς τὴν γαλὴν δὴν ὦρα
καὶ νά γιμῶσ' ἡ στράτα σου τριαντάφυλ-λᾶ καὶ ρόδα
Ρόδ.

Ἐκάμα γαὶ πολ-λὰ παιδιὰ | κ' ἐγίμωσεν ἡ γειτον-νιὰ
Σύμ.

Γιμῶζ' ἡ θάλασσα παννιὰ κ' οἱ ἄκρις παλληκάρια
Θράκ. (Αἶν.)

Μιὰ λεμονιά ἀθ-θινερὴ πού 'ναι 'ς τὸν κατεβάτην
ἐσούστην τζ' ἔρ-ριξεν ἀθ-θούς, νά γεμωστῇ κρεβ-βάτιν
Κύπρ. — Ποίημ.

Καλοκαιρινὴ βροχὴ | κι ὁ ἥλιος νά τος! Πᾶμε
'ς τὸν κῆπο. Τὰ λακκώματα | γιομῶσανε νερὰ
Σ.Σκίπτης, ἐν Ἀνθολ. Η. Ἀποστολίδ., 410. 2) Καθίσταμαι
εὐσαρκος, παχύνομαι Κρήτ. : Παναγία μου! Πῶς ἐγέ-
μωσε τὸ παιδί! 3) Ἐπὶ τῆς σελήνης, γίνομαι πλησιφαῆς
'Αστυπ. Ζάκ. (Κερ.) Πόντ. (Ἀμισ. Οἶν.) Στερελλ. (Ἀράχ.) :
Ἀρχισε καὶ γιομῶνει τὸ φεγγάρι Κερ. Γιόμουσι τοῦ φεγγάρ'
'Ἀράχ. Σὰ γεμοῦται τὸ φεγγάρι, παίρνεις τὴ φούντα σου 'ς
σὸ χέρι, ἐβγαίνεις ἔξου, σηκώνεις καὶ 'ντρανῆς καὶ λὲς «σάν-
τιλα γεμοῦσαι ἐσύ, νά γεμοῦται κ' ἡ φούχτα μου» ('ντρανῆς
=βλέπεις, παρατηρεῖς, σάντιλα=καθὼς) Οἶν. Ὡς γεμῶντζει
τὸ φεγγάρι, νά γεμίντζῃ τὸ σπιτάτσιμ-μου κριθάριν-τζαί
σιτάρι Ἀστυπ. 4) Ἐπὶ καιροῦ, συννεφιάζει Καλαβρ.
(Μπόβ.) : Γιომῶν-ρει.

Τὸ οὐδ. τῆς παθ. μετοχ. καὶ ὡς οὐσ. ὑπὸ τὸν τύπ. γιομω-
μένο = εἶδος φαγητοῦ Καππ. (Σινασσ.)

γέμωση ἡ, Ἀθῆν. Κάρπ. Κρήτ. Κύθν. Κύπρ. Μῆλ. Νάξ.
(Δαμαρ.) Πάρ. Πάτμ. Πελοπν. (Μεσσ.) Προπ. (Μαρμαρ.)
Ρόδ. Χίος (Πυργ.)—Λ.Παλάσκ., Ὀνοματολ., 4—Λεξ. Βάιγ.
Μπριγκ. Πρω. Δημητρ. γέμωσι Ἡπ. (Παλάσκ.) γέμωσ' Πάρ.
(Λεῦκ.) γέμουσ' Θράκ. (Αἶν.) ἑμωση Νάξ. (Ἀπύρανθ.)
γίμωση Εὐβ. (Βρύσ.) Λυκ. (Λιβύσσ.) Σύμ. Ρόδ. γιόμωση
Ζάκ. (Κερ.) Ἰθάκ. Κέρκ. Κεφαλλ. Προπ. (Μαρμαρ.) Τσα-
κων. (Χαβουτσ.) — Λεξ. Βλαστ. 283 γιόμουσ' Μακεδ.
(Βελβ. Βλάστ. Θεσσαλον. Καταφύγ. Κίτρ.) γιόμ'σ' Μακεδ.
Στερελλ. (Ἀράχ. Ὑπάτ.) γιούμουσ' Μακεδ. (Χαλκιδ.)

